

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 75/02-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. mája 2002 predbežne prerokoval žiadosť C. H., toho času v Ústave na výkon väzby v Ž., o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a jeho sťažnosť pre porušenie základného práva podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 6, čl. 7 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu vo Zvolene sp. zn. 2 T 10/01 z 26. októbra 2001 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4 To 40/02 z 5. marca 2002 a takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti C. H. o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

2. Sťažnosť C. H. **o d m i e t a** v časti týkajúcej sa namietaného porušenia práv zaručených v čl. 6 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu vo Zvolene sp. zn. 2 T 10/01 z 26. októbra 2001 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4 To 40/02 z 5. marca 2002 pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

3. Sťažnosť C. H. o d m i e t a v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu vo Zvolene sp. zn. 2 T 10/01 z 26. októbra 2001 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4 To 40/02 z 5. marca 2002 ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. marca 2002 doručená sťažnosť C. H., toho času v Ústave na výkon väzby v Ž. (ďalej len „sťažovateľ“).

Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu vo Zvolene sp. zn. 2 T 10/01 z 26. októbra 2001 uznaný vinným zo spáchania trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov nepodmienečne a pre výkon trestu odňatia slobody bol zaradený do druhej nápravno-výchovnej skupiny. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu odvolanie. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 4 To 40/02 z 5. marca 2002 odvolanie sťažovateľa zamietol a rozsudok Okresného súdu vo Zvolene z 26. októbra 2001 potvrdil.

K porušeniu práv sťažovateľa malo dôjsť tým, že Okresný súd vo Zvolene pri hodnotení dôkazov v súdnom konaní v trestnej veci sťažovateľa porušil zásadu „in dubio pro reo“ a aj napriek pochybnostiam a rozporom pri objasňovaní skutkového stavu veci nerozhodol „v prospech“ obžalovaného. Okresný súd vo Zvolene uznal sťažovateľa vinným z trestného činu aj napriek tomu, že obžaloba sa vo svojom základe opierala iba o dôkaz získaný výpoveďou svedka – poškodeného T. K. Len on a sťažovateľ (obžalovaný) sa v inkriminovanom čase nachádzali v aute poškodeného, kde malo zo strany sťažovateľa dôjsť k použitiu násillia a zmocnenia sa finančnej čiastky patriacej poškodenému.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa išlo v danom prípade (z hľadiska dôkaznej situácie) o „tvrdenie proti tvrdeniu“, pričom Okresný súd vo Zvolene ho uznal vinným na základe výpovede svedka – poškodeného T. K., ktorá bola vymyslená, motivovaná snahou pomstiť sa mu za nevydarený obchod, a obhajobu sťažovateľa vôbec neakceptoval.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

Podľa sťažovateľa ani Okresný súd vo Zvolene, ani Krajský súd v Banskej Bystrici nepostupovali nezávisle a nestranné a ich rozhodnutia sú v rozpore so záujmami spravodlivosti vyžadovanými v demokratickej spoločnosti. Oba sudy, ktoré vo veci rozhodovali, svojimi rozhodnutiami porušili jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj jeho právo na účinný prostriedok nápravy v zmysle čl. 13 dohovoru.

Uložením trestu rozsudkom Okresného súdu vo Zvolene z 26. októbra 2001, ktorý Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 5. marca 2002 potvrdil, porušili oba sudy aj čl. 7 dohovoru a základné právo sťažovateľa podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Sťažovateľ pripojil k sťažnosti rozsudok Okresného súdu vo Zvolene sp. zn. 2 T 10/01 z 26. októbra 2001 a na základe výzvy ústavného súdu z 18. marca 2002 predložil aj uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4 To 40/02 z 5. marca 2002.

Sťažovateľ taktiež požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa § 31a ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 30 ods. 1 a 2 a § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku môže ústavný súd ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, advokáta, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

Tieto tri predpoklady na ustanovenie zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti na neverejnom zasadnutí podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde preskúmal aj splnenie zákonom ustanovených predpokladov na ustanovenie právneho zástupcu sťažovateľovi a dospel k záveru, že z dôvodov, ktoré sú ďalej uvedené v časti III tohto rozhodnutia, ide v prípade prerokovávanej sťažnosti zo strany sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, preto jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu nemožno vyhovieť.

III.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa prvej vety čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal, že k zásahu do jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 dohovoru malo dôjsť rozhodnutiami oboch súdov in fine v dôsledku nesprávneho hodnotenia dôkazov, z ktorého vyplynulo nedostatočné zistenie skutkového stavu v uvedenej trestnej veci.

Ústavný súd v obdobných prípadoch konštantne zaujíma právny názor, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, ktorej prirodzenou súčasťou v procese dokazovania je aj hodnotenie dôkazov s následným vyvodením skutkových a právnych záverov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov tejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (I. ÚS 24/00, I. ÚS 15/01, III. ÚS 48/02).

Napadnuté rozhodnutia Okresného súdu vo Zvolene a Krajského súdu v Banskej Bystrici však nevykazujú žiadne prvky arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti. Oba súdy v súlade s ustanoveniami § 125 a § 134 ods. 2 Trestného poriadku upravujúcimi náležitosti odôvodnenia rozhodnutia zrozumiteľne a jasne uviedli, ktoré skutočnosti vzali za dokázané, akými úvahami sa riadili pri hodnotení vykonaných dôkazov a prečo neuverili obhajobe sťažovateľa. Okresný súd vo Zvolene neopomenul uviesť, o ktoré dôkazy oprel

svoje skutkové zistenia. Ústavný súd preto nie je oprávnený do uvedených rozhodnutí žiadnym spôsobom zasahovať. Vzhľadom na túto skutočnosť sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Sťažovateľ namietal aj porušenie práva podľa čl. 13 dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy), podľa ktorého každý, koho práva a slobody priznané dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu však preskúmanie sťažnosti podľa čl. 13 dohovoru nie je nutné, pretože jeho požiadavky sú menej prísne alebo absorbované požiadavkami, ktoré vyplývajú z čl. 6 dohovoru (pozri napr. rozsudky vo veciach Campbell a Fell v. Anglicko z 28. júna 1984, O. v. Anglicko z 8. júla 1987 a Hokkanen v. Fínsko z 23. septembra 1994).

Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

Z napadnutých rozhodnutí Okresného súdu vo Zvolene a Krajského súdu v Banskej Bystrici vyplýva, že trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov nepodmienečne so zaradením do druhej nápravno- výchovnej skupiny bol sťažovateľovi uložený preto, lebo súdy ho uznali vinným, že 19. septembra 2000 asi o 19.00 h v meste Z. v motorovom vozidle poškodeného T. K. použil proti nemu násilie a zmocnil sa sumy 105 000 Sk patriacej poškodenému.

Podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona : „Kto proti inému použije násilie alebo hrozbu bezprostredného násilia v úmysle zmocniť sa cudzej veci, potresce sa odňatím slobody na dva roky až desať rokov.“

Ustanovenie § 234 ods. 1 Trestného zákona je v citovanom znení platné a účinné od 1. januára 1992 (keď nadobudol účinnosť bod 39 zákona č. 557/1991 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa Trestný zákon) vrátane 19. septembra 2000, keď došlo ku spáchaniu skutku, pre ktorý bol sťažovateľovi uložený spomínaný trest, ako aj 26. októbra 2001 a 5. marca 2002, keď vo veci rozhodovali oba sudy.

S ohľadom na vyššie uvedené ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ v tejto časti sťažnosti namietal také porušenie práva, ktoré podľa okolností prípadu očividne nemohlo nastať (II. ÚS 70/99).

Aj pokiaľ ide o námietku porušenia čl. 50 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu, ústavný súd konštatoval, že z napadnutých rozhodnutí nemožno vyvodiť záver, že by Okresný súd vo Zvolene alebo Krajský súd v Banskej Bystrici pri rozhodovaní v uvedenej trestnej veci vychádzali z predpojatej myšlienky o tom, že sťažovateľ spáchal trestný čin, naopak, sťažovateľa uznali vinným až po konaní, ktoré vzhľadom na argumentáciu uvedenú v sťažnosti a predložené dôkazy nemožno označiť za svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený postup súdu.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2002